1958
జనవరి, 22.

రాజా గంగా ప్రతాప్ సింగ్
v.
ది అలహాబాద్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, లక్నో

[యస్.ఆర్.దాస్ సి.జె., వేంకటరామ ఐయార్, బి.పి.సిన్హా, జె.ఎల్.కపూర్ మరియు ఏ.కె.సర్కార్ న్యాయమూర్తులు]

చట్టం:

శాసనం, రాజ్యాంగ చెల్లుబాటు – రాజ్యాంగం గూర్చి ప్రశ్న వివరణ వేరు చేయబడని దాని గూర్చి అయితే – చెల్లుబాటు – గూర్చిన ప్రశ్నను నిర్ణయించే ముందుగా అది పరిగణించబడుతుంది, న్యాయస్థానము యొక్క విధి – కోడ్ ఆఫ్ సివిల్ ప్రొసీజర్ (V ఆఫ్ 1908), సెక్షన్ 113 నిబంధన – భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 228.

ముఖ్య గమనిక:

ప్రతివాది, ఒక షెడ్యూల్డ్ బ్యాంక్ , తనఖా కింద ఇచ్చిన అప్పును రాబట్టుటకొరకు అప్పీలుదారుపై దావా వేసింది . జమీందారీ రుణ తగ్గింపు చట్టం , 1953. అప్పీలుదారు ఉత్తరప్రదేశ్ కింద రుణాన్ని తగ్గించాల ని కోరెను. షెడ్యూల్ బాంక్ కు కట్టవలసిన అడ్వాన్స్ లేదా అప్పు చట్టంలో ఇవ్వబడిన 'అప్పు' నిర్వచనము నుండి మినహాయించబడినది.

అట్టి నిర్వచనము కొన్ని అప్పులను మినహాయించెంత వరకు రాజ్యాంగములోని ఆర్టికల్ 14కు విరుద్ధముగానూ , వివిధమైన రుణగ్రహీతల మధ్య వ్యత్యాసం కలిగించునని అప్పీలుదారు వాదించెను. నిర్వచనములోని కొంత వివాదాస్పదమైన భాగము చెల్లుబాటు గూర్చి హై కోర్టు వారి అభిప్రాయము గూర్చి సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లోని సెక్షన్ 113 యొక్క నిబంధన క్రింద వేసిన దరఖాస్తులో వేడుకోనెను. హై కోర్టు ఆ దరఖాస్తును కొట్టి వేసెను. అప్పీలుదారు హై కోర్టులో రివిజన్ అప్లికేషన్ దాఖలు చేసెను. మరియూ , నిర్వచనము యొక్క చెల్లుబాటు గూర్చిన ప్రశ్నను నిర్ణయించుటకు రాజ్యాంగములోని ఆర్టికల్ 228 కింద కేసును ఉపసంహరించు కొనుటకు దరఖాస్తు దాఖలు చేసెను. హై కోర్టు దరఖాస్తులను కొట్టివేసెను. నిర్వచనములో వివాదాస్పద భాగము గూర్చి చెల్లుబాటు గూర్చిన ప్రశ్న ఏ ఒక్క అభిప్రాయము ప్రకారమైనా, అప్పీలుదారుడు పరిష్కారము లేకుండా మిగిలిపోవునని దిగువ కోర్టులు తీర్మానించెను . నిర్వచనములోని ఆ భాగము మిగిలిన దాని నుండి విడదీయరానిది. మరియూ మొత్తము నిర్వచనమును మినహాయించవలెను. కాబట్టి కేసును పరిష్కరించుటకు ఆ ప్రశ్నను నిర్ణయించవలసిన అవసరము లేదని తీర్మానించిరి.

అప్పీలుదారు లేవనెత్తిన ప్రశ్న కోడ్ లోని సెక్షన్ 113 కింద మరియూ రాజ్యాంగములోని ఆర్టికల్ 228 ప్రకారము ఉన్నది. ఒకవేళ నిర్వచనములోని వివాదాస్పద భాగము ఆర్టికల్ 14కు భంగము కలిగించునా అన్న ప్రశ్న వచ్చినపుడు అది రాజ్యాంగ వివరణకు సంబంధించిన ప్రశ్న మరియూ ఆ ప్రశ్న ముందుగా నిర్ణయించబడవలెను. ఆ ప్రశ్నను నిర్ణయించిన తరువాతే 'విడదీయబడనిది' అన్నది వుత్పన్నమగును. మరియూ వివాదాస్పద భాగము చెల్లుబాటు వుండదని తీర్మానించెను.

తీర్పు:

సివిల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నం.357 ఆఫ్ 1957.

సివిల్ జడ్జి, సీతాపుర్, సూట్ నెం.16/1953 కేసులో ఆగష్టు 6 , 1955 నాడు జారీ చేసిన ఉత్తర్వుకు వ్యతిరేకముగా అలహాబాద్ హై కోర్టు (లక్నో ధర్మాసనము) ఫిబ్రవరి 28 , 1956 నాడు సివిల్ రివిజన్ నం.189/1955 లోని మిస్ లీనియస్ కేసు నం.4/1955 లో జారీ చేసిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వును బట్టి స్పెషల్ లీవ్ ద్వారా ఈ అప్పీలు దాఖలైనది.

విద్యా సాగర్, అప్పీలుదారు తరపున.

ప్రతివాది తరపున ఇక్బాల్ అహ్మద్, ఎస్ఎన్ ఆండ్లీ మరియు రామేశ్వర్ నాథ్.

1958. జనవరి 22. కింది కోర్టు తీర్పును సర్కార్, న్యాయమూర్తి వెలువరించిరి. ప్రతివాది, ఒక షెడ్యూల్డ్ బ్యాంక్, ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని సితాపూర్‌లోని సివిల్ జడ్జి కోర్టులో అప్పీలుదారుపై తనఖా కింద బకాయిపడిన డబ్బు వసూలు కోసం దావా వేసింది. అప్పీలుదారు అనేక కారణాలపై దావా పై వాదించారు, వాటిలో ఒకటి ఉత్తరప్రదేశ్ జమీందార్ రుణ తగ్గింపు చట్టం (UP XV ఆఫ్ 1953) కింద అతను ఉపశమనానికి అర్హుడని , దానిలో నిర్వచించిన విధంగా రుణంపై తిరిగి చెల్లింపుపై తగింపును ఇవ్వాలని వాదించెను. ఇప్పుడు చట్టంలో రుణం ఈ నిబంధనలలో నిర్వచించబడింది:

2(ఎఫ్): "అప్పు" అంటే నగదు లేదా వస్తు రూపంలో అడ్వాన్స్ మరియు ఏదైనా లావాదేవీని కలిగి ఉంటుంది, అది అప్పుగా ఉంటుంది , అయితే పైన పేర్కొన్న విధంగా జులై , 1952 మొదటి రోజున లేదా ఆ తర్వాత తీసుకున్న అడ్వాన్స్‌పై ఉండదు లేదా ఈ కారణంగా చెల్లించాల్సిన రుణం –

(i) కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా ఏదైనా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం;

(ii) స్థానిక అధికార సంస్థ;

(iii) షెడ్యూల్డ్ బ్యాంక్;

(iv) సహకార సంఘం; మరియు

(v) ఒక స్వచ్ఛంద లేదా మతపరమైన ప్రయోజనం కోసం మాత్రమే గల, ట్రస్ట్ లేదా ఎండోమెంట్.

(vi) ఒక వ్యక్తి, అతని తరపున కోర్ట్ ఆఫ్ వార్డ్స్ ద్వారా ఒక వార్డుకు రుణం అందించబడినపుడు.

ప్రతివాది షెడ్యూల్డ్ బ్యాంక్ అయినందున , అప్పీలుదారు నుండి రావాల్సిన రుణం ఈ నిర్వచనంలో రుణం కాదు మరియు తత్ఫలితంగా, ఆ రుణానికి సంబంధించి చట్టం కింద అప్పీలుదారుకు ఎలాంటి ఉపశమనం లభించదు. అయితే, అప్పీలుదారు, అయితే, నిర్దిష్ట అప్పులను మినహాయించినంత వరకు నిర్వచనం. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14కు భంగముగావున్నదని అనేక వర్గాలు రుణగ్రహీతల మధ్య ఏకపక్ష వ్యత్యాసాన్ని చూపి , మినహాయించబడిన రుణగ్రహీతలకు , చట్టం యొక్క సమాన రక్షణను నిరాకరించిందనీ మరియు అందువల్ల నిర్దిష్ట రుణాలను మినహాయించిన నిర్వచనం యొక్క భాగం చెల్లదనీ మరియు దానిని కొట్టివేయాల నీ మరియు మిగిలిన నిర్వచనాన్ని అమలు చేయాలని వాదించెను. అప్పీలుదారు వాదన సమర్థించబడితే, నిర్వచనం క్రింది విధంగా అమలు చేయాలి:

"రుణం" అంటే నగదు రూపంలో లేదా నాణెం రూపంలో ముందస్తుగా చెల్లించడం , మరియు ఏదైనా లావాదేవీ రుణం రూపం కలిగి ఉంటుంది , ఆపై అప్పీలుదారు ప్రతివాదికి చెల్లించాల్సిన రుణాన్ని కూడా చేర్చుతుంది. ఇది సరైన పద్ధతి అయితే , అప్పీలుదారు చట్టం ద్వారా మంజూరు చేయబడిన అన్ని ఉపశమనాలకు అర్హుడు.

కాబట్టి ఈ సమర్ధన చట్టంలోని ఒక నిబంధన చెల్లుబాటుపై ఒక ప్రశ్నను లేవనెత్తింది. కాబట్టి అప్పీలుదారుడు సీతాపూర్‌లోని సివిల్ జడ్జికి సి పి సి లోని సెక్షన్ 113 లోని నిబంధన కింద దరఖాస్తు చేసుకున్నాడు. దానిలో అల హాబాద్‌లోని హైకోర్టు యొక్క అభిప్రాయం కోసం ఒక కేసును తెలుప కొరెను. అనగా వివాదాస్పద బాగమైన నిర్వచనము యొక్క చెల్లుబాటు ఈ క్రింది విధముగా నున్నది:

దాని ముందు పెండింగ్‌లో ఉన్న కేసు ఏదైనా చట్టం , ఆర్డినెన్స్ లేదా రెగ్యులేషన్ లేదా చట్టం , ఆర్డినెన్స్ లేదా రెగ్యులేషన్‌లో ఉన్న ఏదైనా నిబంధన యొక్క చెల్లుబాటుకు సంబంధించిన ప్రశ్నను కలిగి ఉందని కోర్టు సంతృప్తి చెందినప్పుడు కేసు పరిష్కారమును అవసరమైన నిర్ణయం కేసు, మరియు అటువంటి చట్టం , ఆర్డినెన్స్, రెగ్యులేషన్ లేదా నిబంధన చెల్లదని లేదా పనికిరానిదని అభిప్రాయపడినపుడు, హైకోర్టు లేదా సుప్రీంకోర్టు ద్వారా అలా ప్రకటించబడలేదు , అప్పుడు వాటి అధీనంలో వున్న ఆ కోర్టు ఒక కేసును పేర్కొంటుంది దాని అభిప్రాయాన్ని మరియు దానికి గల కారణాలను నిర్దేశించును మరియు హైకోర్టు అభిప్రాయం కోసం సూచించును.

సివిల్ జడ్జి , నిర్వచనంలోని వివాదాస్పద భాగం రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14 ను ఉల్లంఘించిందని అభిప్రాయపడ్డారు. రాజ్యాంగంలోని 14 అనేక వర్గాల రుణగ్రహీతల మధ్య ఏకపక్ష వ్యత్యాసాన్ని కలిగి ఉందనీ మరియు అందువల్ల చెల్లద నీ, అయితే ఇది చెల్లుబాటు కాదనే ప్రశ్నను నిర్ణయించడం కేసు పరిష్కారంనకు అవసరం లేదని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు , ఎందుకంటే ఇది అనుకూలంగా నిర్ణయించబడినప్పటికీ అప్పీలుదారు , చట్టం నుండి మొత్తం నిర్వచనాన్ని మినహాయించడం ఫలితంగా ఆక్షేపణీయ భాగం మిగిలిన వాటి నుండి విడదీయబడదు మరియు అప్పీలుదార కు, చట్టం యొక్క రక్షణ లేకుండా పోవును. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని ఆయన కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 113 వర్తించదనీ మరియు దాని క్రింద దరఖాస్తును తిరస్కరించింది.

అప్పీలుదారు సివిల్ జడ్జి ఉత్తర్వులను తిరిగి పరిశీలించాలని అలహాబాద్‌లోని హైకోర్టులో అప్పీలు చేసుకున్నాడు. అతను అదే సమయంలో రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 228 కింద హైకోర్టుకు మరొక దరఖాస్తు చేసాడు. అట్టి ఆర్టికల్ ఈ క్రింది విధంగావుంది:

తనకు అధీనంలో ఉన్న కోర్టులో పెండింగ్‌లో ఉన్న కేసు రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు సంబంధించి చట్టం యొక్క గణనీయమైన ప్రశ్నను కలిగి ఉందని హైకోర్టు సంతృప్తి చెందితే , కేసును పరిష్కరించడానికి ఏది అవసరమో నిర్ణయించి, కేసును ఉపసంహరించుకుంటుంది మరియు:

(ఎ) కేసును స్వయంగా హై కోర్టు పరిష్కరించును.

(బి) పేర్కొన్న చట్టం యొక్క ప్రశ్నను నిర్ణయిం చి మరియు కేసును ఉపసంహరించుకున్న కోర్టుకు కేసును తిరిగి తరపున మరియు అటువంటి ప్రశ్నపై దాని తీర్పు కాపీని పంపించును మరియు అట్టి కోర్టు అది అందిన వెంటనే అటువంటి తీర్పుకు అనుగుణంగా కేసును పరిష్కరించుటకు మొదలు పెట్టను.

తరువాతి దరఖాస్తులో అప్పీలుదారు , హైకోర్టు కేసును ఉపసంహరించుకోవడం కోసం అనుమతించాలని మరియు దానిని హై కోర్టు స్వయంగా పరిష్కరించడం లేదా చట్టంలోని రుణ నిర్వచనం యొక్క చెల్లుబాటు గూర్చిన ప్రశ్నను నిర్ధారించడం మరియు కేసును సివిల్ కోర్టు సీతాపూర్ కు తిరిగి పంపి. అటువంటి నిర్ధారణకు అనుగుణంగా తుది పరిష్కారము చేయాలని ప్రార్ధించెను.

రెండు దరఖాస్తులను హైకోర్టు ఒకే తీర్పుతో పరిష్కరించింది. స్పష్టంగా ఉన్న రాజ్యాంగ సూత్రానికి సంబంధించి ఎటువంటి వివాదం లేదని , అంటే, ప్రతి పౌరుడు చట్టాల సమాన రక్షణకు అర్హులని మరియు ఆ సూత్రాన్ని ఉల్లంఘించే ఏదైనా చట్టం ఆ మేరకు శూన్యమని. చట్టంలోని "అప్పు" యొక్క నిర్వచనం యొక్క వివాదాస్పద భాగం మిగిలిన వాటి నుండి వేరు చేయగలదా మరియు అది రాజ్యాంగంలోని ఏదైనా నిబంధన యొక్క వివరణకు సంబంధించిన ప్రశ్న కాద ని, కానీ చట్టం యొక్క

నిర్మాణత మాత్రమే అని ఏకైక వివాదంగా పేర్కొంది. రాజ్యాంగం యొక్క వివరణపై ఏదైనా ప్రశ్న తలెత్తినప్పటికీ, కేసును పరిష్కరించేందుకు ఆ ప్రశ్న యొక్క నిర్ణయం అవసరం లేదని హైకోర్టు పేర్కొంది. విషయంను దృష్టిలో హైకోర్టు రివిజన్ దరఖాస్తును ఆర్టికల్ 228 కింద కొట్టివేసెను. ఈ తీర్పు నుండి ప్రస్తుత అప్పీల్ దాఖలు చేయబడింది.

ఈ కేసులో అప్పీలుదారు లేవనెత్తిన ప్రశ్న కోడ్ లోని సెక్షన్ 113 లోని నిబంధనలు మరియు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 228 పరిధిలోకి వస్తుందని మాకు స్పష్టంగా అన్పిస్తోంది. కోడ్ లోని సెక్షన్ 113 లోని నిబంధన చట్టం యొక్క చెల్లుబాటు పై ప్రశ్నించేబడెను. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 228 రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు సంబంధించి ఒక ప్రశ్న గావుంది. ఇప్పుడు జమీందారీ రుణ తగ్గింపు చట్టంలోని నిబంధన చెల్లుబాటుపై ప్రస్తుత సందర్భంలో లేవనె త్తెను. ఏది ఏమైనప్పటికీ , ఈ ప్రశ్న రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు సంబంధించి కూడా ఒక ప్రశ్న , ఎందుకంటే ఇది రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్‌కు విరుద్ధంగా ఉన్నందున నిబంధన యొక్క చెల్లుబాటు సవాలు చేయబడింది.

ఈ అప్పీల్‌లో నిజంగా ఉత్పన్నమయ్యే అంశం ఏమిటంటే , చట్టంలోని రుణ నిర్వచనంలోని కొంత భాగం యొక్క చెల్లుబాటు గూర్చిన ప్రశ్నను నిర్ణయించడం కేసును పరిష్కరించుటకు అవసరమా. నిబంధనల ప్రకారం ఉత్తర్వులో చేయడానికి అవసరమైన అన్ని ఇతర షరతులు. కోడ్ లోని సెక్షన్ 113 మరియు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 228లో వున్నవి. మరియు దీనికి సంబంధించి తీవ్రమైన వివాదం లేదు. కాబట్టి మనం షరతుల గురించి చర్చించాల్సిన అవసరం లేదు . దిగువ న్యాయస్థానాలు రుణం యొక్క నిర్వచన ములోని వివాదాస్పద భాగం యొక్క చెల్లుబాటు గూర్చిన ప్రశ్నను దృష్టిలో ఉంచుకుని , అప్పీలుదారు అతను కోరిన పరిష్కారం పొందలేదని, ఎందుకంటే నిర్వచనంలోని ఆ భాగం మిగిలిన వాటి నుండి వేరు చేయబడద నీ, అందువల్ల కేసును పరిష్కరించుటకు ఆ ప్రశ్నను నిర్ణయించాల్సిన అవసరం లేద నీ తీర్మానించిరి . మేము ఈ అభిప్రాయంతో ఏకీభవించలేకపోతున్నాము. నిర్వచనం యొక్క చెల్లుబాటును ప్రశ్నిస్తూ , కొన్ని అప్పులను మినహాయించిరని అప్పీలుదారు ప్రశ్నను లేవనెత్తి , ఒత్తిడి చేసినందున అట్టి చెల్లుబాటు గూర్చిన ప్రశ్నను కోర్టు నిర్ణయించ వలసివుంది. ఆ ప్రశ్నపై నిర్ణయం లేకుండా కేసు ను పరిష్కరించలేము. న్యాయస్థానం దృష్టిలో వాస్తవం ఏమిటంటే నిర్వచనం యొక్క వివాదాస్పద భాగం మిగిలిన వాటి నుండి వేరు చేయబడదు మరియు అక్కడ– 'అందువలన, వివాదాస్పద భాగం యొక్క చెల్లుబాటుకు సంబంధించిన ప్రశ్న యొక్క ఏ దృక్కోణంలో , అప్పీలుదారుకు ఎటువంటి ఉపశమనం లభించదని, అభిప్రాయపడిరి ఈ అభిప్రాయం పరిస్థితిని మార్చదు వివాదాస్పద భాగం చెల్లదని నిర్ణయించిన తర్వాత మాత్రమే మిగిలిన వాటి నుండి నిర్వచన మును వేరుచేయలేమనీ ప్రశ్న తలెత్తుతుంది మరియు అందువల్ల నిర్వచనం యొక్క వివాదాస్పద భాగం మిగిలిన వాటి నుండి వేరు చేయబడదని చెప్పగలను. వివాదాస్పద భాగం చెల్లదని మొదట నిర్ధారించాల్సి వుంది. వివాదాస్పద

భాగం మిగిలిన వాటి నుండి విడదీయబడనందున – కేసును పరిష్కరించేందుకు వివాదాస్పద భాగం యొక్క చెల్లుబాటు యొక్క ప్రశ్నను నిర్ణయించడం అవసరం లేదని చెప్పలేము. అందువల్ల, కేసును పరిష్కరించుటకు నిర్వచనం యొక్క వివాదాస్పద భాగం యొక్క చెల్లుబాటు యొక్క ప్రశ్నను నిర్ణయించడం అవసరమని మేము తీర్మానించితిమి.

కాబట్టి ఈ అప్పీల్ అనుమతించబడింది. హైకోర్టు కేసును ఉపసంహరించుకుంటుంది మరియు దానిని పరిష్కరించును లేదా జమీందార్ రుణ తగ్గింపు చట్టంలో రుణ నిర్వచనం యొక్క చెల్లుబాటు యొక్క ప్రశ్నను నిర్ధారిస్తుంది , మరియు దాని నిర్ణయానికి అనుగుణంగా ప్రశ్నను పరిష్కరించడానికి కేసును సివిల్ జడ్జి , సీతాపూర్‌కు తిరిగి పంపుతుంది. అప్పీలుదారు ఈ అప్పీల్ ఖర్చులను పొందుతారు.

అప్పీల్ అనుమతించబడింది.